

Innst. 76 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 30 L (2009–2010)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven

Til Stortinget

Sammendrag

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til endringer i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

I Ot.prp. nr. 72 (2007–2008) Om lov om endringer i utlendingslovgivinga (reglar for EØS- og EFTA-borgarar o.a.) ble det fremmet forslag om nytt kapittel 13 i utlendingsloven med særskilte regler for utlendinger omfattet av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen. Forslaget til kapittel 13 i ny utlendingslov er vedtatt ved endringslov 9. januar 2009 nr. 1. Innlemmelsen av nytt kapittel 13 innebærer iverksetting av europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium (heretter kalt "direktivet").

Lovforslagene sammen med utkast til forskriftsbestemmelser til utlendingslovens kapittel 13 har vært sendt på høring til en rekke instanser. Det er i proposisjonen redegjort for innholdet i merknadene til høringsinstansene i forbindelse med omtalen av det enkelte lovforslaget.

I proposisjonen foreslås det i hovedsak lovtekniske justeringer og endringer, men også enkelte materielle endringer og presiseringer. Forslagene berører både bestemmelser i det alminnelige regelverket og i særreglene for EØS-borgere. Endringene gjelder:

– Justering i § 15 annet ledd tredje punktum. Det tas inn en henvisning til § 121 slik at man ved

grensekontroll også skal påse at det ikke foreligger bortvisningsgrunn av EØS-borgere og deres familiemedlemmer.

- Nytt tredje punktum i § 73 fjerde ledd. Det tas inn en ny setning som gjør unntak fra det absolutte vernet mot utvisning når EØS-borgeren utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.
- Justering i § 81 første ledd første punktum slik at bestemmelsen også omfatter tilbakekall av oppholdsdokumenter utstedt etter særreglene for EØS-borgere.
- Justering i § 82 første punktum slik at bestemmelsen om politiets veiledningsplikt også omfatter EØS-borgere.
- Justering i § 84 annet ledd første punktum gjør at offentlige myndigheter etter anmodning skal gi utlendingsmyndighetene opplysninger om referansepersonen i en sak om oppholdsrett etter kapittel 13 har mottatt økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven det siste året før opplysningene avgis.
- Justering i § 90 første ledd gjør at vedtak om bortvisning eller utvisning kan iverksettes straks også for utlendinger som ikke har oppholdsrett etter kapittel 13.
- Justering i § 92 første ledd første punktum gir rett til fritt rettsråd uten behovsprøving i saker om tilbakekall av oppholdsdokumenter for EØS-borgere.
- Endringer i § 108 første ledd bokstav a og sjette ledd retter opp en feil henvisning og ilegger borgere som omfattes av lovens kapittel 13 straffansvar for overtredelser av enkelte av dette kapitlets bestemmelser.
- Det er foretatt en rettelse i overskriften til kapittel 13, slik at Det europeiske Frihandelsforbund nå er riktig skrevet.

- Endringer i § 120 om tilbakekall av oppholdsdokumenter mv. En tilføyelse i overskriften til § 120 vil mer presist angi hva som reguleres og gir videre/utvidet adgang til å tilbakekalle oppholdsdokumenter. Bestemmelsen vil også hjemle en rett til å nekte å utstede oppholdskort der hvor det er sannsynlig at et ekteskap er inngått med hovedformål om å skaffe søkeren lovlig opphold i landet.
- Det er foretatt en del tilføyelser og rettinger i § 121 om bortvisning. Endringene er i det vesentligste en videreføring av gjeldende rett og praksis. Bl.a. foreslås det at det skal være tilstrekkelig at sak om bortvisning er reist innen sju dager. En tilføyelse i bestemmelsens tredje ledd regulerer hvilken myndighet som forbereder saker som skal avgjøres av Utlendingsdirektoratet.
- Overskriften til § 122 er rettet slik at ordlyden i overskriften samsvarer med ordlyden i den danske utgaven av direktivet.
- En tilføyelse i § 124 om innreiseforbud sier hvilken myndighet som forbereder saker som skal avgjøres av Utlendingsdirektoratet.

De økonomiske konsekvensene ved gjennomføringen av direktivet vil som nevnt i Ot.prp. nr. 72 (2007–2008) Om lov om endringer i utlendingslovgivinga (reglar for EØS- og EFTA-borgarar o.a.), i all hovedsak gjelde innføringen av registreringsordningen. Dette vil medføre en enklere saksbehandling enn ved tidligere utstedelser av oppholdstillatelser, noe som sparer administrative ressurser. Ifølge opplysninger fra Utlendingsdirektoratet vil registreringsordningen kunne implementeres fullt ut i januar 2010. Det legges til grunn et budsjett på om lag 4,6 mill. kroner for utvikling av denne registreringsordningen. 3 mill. kroner er gitt i revidert nasjonalbudsjett for 2009. I tillegg beløp utviklingen av en midlertidig løsning som var på plass fra 1. oktober 2009, seg til om lag 700 000 kroner. Registreringsordningen vil senere utvikles i Altinn 2 hvor UDI og Skatteetaten vil ha et felles skjema på nett. Kostnadene forbundet med utvikling og implementering av dette er under utredning.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Håkon Haugli, Hilde Magnusson Lydvo, Ingalill Olsen og Eirik Sivertsen, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Gjermund Hagesæter og Åge Starheim, fra Høyre, Trond Helleland og Michael Tetzschner, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Heikki Holmås,

fra Senterpartiet, Ola Borten Moe, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til Ot. prp. nr. 72 (2007–2008) Om lov om endringer i utlendingslovgivinga og Stortingets behandling av denne (Innst. O. nr. 33 (2008–2009) og Besl. O. nr. 46 (2008–2009)) og endringslov 9. januar 2009 nr. 1, der nytt kapittel 13 i utlendingsloven ble vedtatt. Kapittel 13 inneholder særskilte regler for utlendinger som omfattes av EØS-avtalen og EFTA-konvensjonen. Med nytt kapittel 13 ble europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/38/EF om unionsborgere og deres familiemedlemmers rett til å ferdes og oppholde seg fritt på medlemsstatenes territorium, iverksatt i Norge. Komiteen viser i den forbindelse til partienes merknader i Innst. O. nr. 33 (2008–2009)

Komiteen viser videre til at Regjeringen i Prop. 30 L (2009–2010) foreslår noen endringer i det alminnelige regelverket og i særreglene for EØS-borgere. Det er dels endringer for å ajourføre kapittel 13, slik at samme regler gjelder for saker om oppholdsrett som for saker som gjelder oppholdstillatelse. Dels gjelder det nødvendige endringer som følge av arbeidet med ny forskrift til kapittel 13.

Når det gjelder likestilling av regelverket om oppholdsrett med regelverket om oppholdstillatelse, støtter komiteen Regjeringens forslag om at utlendingsmyndighetene får samme rett til å innhente opplysninger om mottatt sosialhjelp i saker om oppholdsrett etter kapittel 13, som de i dag har i saker om familiegjenforening etter kapittel 6 (§ 84 andre ledd, første punktum). Komiteen gir videre sin tilslutning til at reglene om rask iverksetting av vedtak om bortvisning og utvisning for utlendinger uten oppholdstillatelse, utvides til å gjelde også for utlendinger som ikke har oppholdsrett etter kapittel 13 (§ 90 første ledd) og har merket seg at rettssikkerheten til den enkelte skal ivaretas ved en konkret vurdering i hver sak. Komiteen støtter forslaget om at straffebestemmelsene i § 108, i den utstrekning de er relevante, også skal gjelde for EØS- og EFTA-borgere, og at bestemmelsen om straff utvides til å omfatte brudd på registreringsplikten i § 117, kravet om å søke oppholdskort etter § 118 og forsøk på brudd eller brudd på innreiseforbudet i § 124.

Komiteen har i forståelse med Arbeids- og inkluderingsdepartementet foretatt en endring i § 108 i proposisjonens forslag til vedtak. Komiteen viser til brev med vedlegg av 17. november 2009 fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråd Rig-mor Aasrud. Av brevet framgår det at henvisningen til § 124 i § 108 er falt ut ved en misforståelse.

Komiteen gjør oppmerksom på at endringen innebærer at det i § 108 andre ledd bokstav a) også henvises til bestemmelsen om innreiseforbud for EØS-borgere i § 124 første ledd, da overtredelse av

denne bestemmelsen bør straffes på samme måte som de øvrige bestemmelsene det henvises til. Også i § 108 nytt åttende ledd må det henvises til § 124 første ledd, da forsøk på overtredelse av § 124 første ledd skal straffes likt med forsøk på overtredelse av innreiseforbudet etter § 71 annet ledd.

De øvrige endringsforslagene i dette avsnittet gjelder kun mindre endringer. K o m i t e e n har ingen merknader til disse.

Når det gjelder endringer som følge av arbeidet med ny forskrift til kapittel 13, gir k o m i t e e n sin tilslutning til forslagene om adgang til å tilbakekalle registreringsbevis, oppholdskort, varig oppholdsbevis og varig oppholdskort når det foreligger bort- eller utvisningsgrunn, når oppholdsretten er tilegnet ved uriktige opplysninger eller ved fortielse av vesentlige forhold, som for eksempel proforma ekteskap. K o m i t e e n har ingen merknader til de øvrige bestemmelsene om tilbakekall av oppholdsdokumenter.

K o m i t e e n støtter videre forslaget om en frist på sju dager for å reise bortvisningssak for EØS-borgere uten oppholdsrett, samt å gi Utlendingsdirektoratet hjemmel til bortvisning også etter denne fristen, dersom det foreligger forhold som gir grunnlag for utvisning. K o m i t e e n ser det positive i at midler settes av til å gjennomføre en nettbasert registreringsordning som er langt enklere administrativt og mer brukervennlig enn i dag.

Komiteens tilråding

K o m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i utlendingsloven

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 15 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Det skal også påses at det ikke foreligger annet grunnlag for bortvisning, jf. §§ 17 og 121.

§ 73 fjerde ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Vernet mot utsendelse er heller ikke til hinder for at det treffes vedtak om utvisning etter §§ 122 eller 123 når grunnleggende nasjonale interesser tilsier det.

Gjeldende tredje punktum blir fjerde punktum.

§ 81 første ledd første punktum skal lyde:

I saker etter §§ 28 og 73, samt i saker om bortvisning, *utvisning, tilbakekall av gitt tillatelse eller tilbakekall av oppholdsdokument, jf. § 120 annet ledd*, skal utlendingsmyndighetene sørge for at utlendingen får mulighet til å fremlegge sine synspunkter på et språk utlendingen kan kommunisere forsvarlig på.

§ 82 første punktum skal lyde:

I saker om bortvisning, *utvisning, tilbakekall av gitt tillatelse eller tilbakekall av oppholdsdokumenter, jf. § 120*, og når en utlending påberoper seg å være flyktning, skal politiet gi veiledning om at utlendingen har rett til fullmektig, jf. forvaltningsloven § 12, og rettshjelp, jf. § 92, samt rett til å sette seg i kontakt med sitt lands representasjon, en representant for FNs høykommissær for flyktninger og en norsk flyktningorganisasjon.

§ 84 annet ledd første punktum skal lyde:

Offentlige myndigheter skal etter anmodning gi utlendingsmyndighetene opplysninger om referansepersonen i en sak om oppholdstillatelse etter kapittel 6 eller om oppholdsrett etter kapittel 13 i loven her har mottatt økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven det siste året før opplysningene avgis.

§ 90 første ledd skal lyde:

Vedtak om bortvisning eller utvisning av en utlending som ikke har oppholdstillatelse eller oppholdsrett etter kapittel 13, eller en nordisk borger som ikke har hatt opphold i riket i mer enn tre måneder, kan iverksettes straks.

§ 92 første ledd første punktum skal lyde:

I saker om bortvisning, *utvisning, tilbakekall av tillatelse eller tilbakekall av oppholdsdokument, jf. § 120* har utlendingen rett til fritt rettsråd uten behovsprøving.

§ 108 første ledd og annet ledd bokstav a skal lyde:

Med bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å oppfylle plikten etter § 117 første ledd eller § 118 første ledd.

Med bot eller med fengsel inntil seks måneder eller med begge deler straffes den som:

- a) forsettlig eller uaktsomt overtrer de bestemmelsene som er angitt i det følgende, eller forbud, påbud eller vilkår gitt i medhold av disse bestemmelsene:

§ 7 første ledd

§ 8 første ledd

§ 9 første og fjerde ledd

- § 14 første og annet ledd
- § 16 første og tredje ledd
- § 19 første og annet ledd
- § 20 tredje ledd
- § 21 første ledd
- § 27 første ledd, jf. fjerde ledd
- § 55 første og annet ledd
- § 71 annet ledd
- § 83 første og annet ledd
- § 90 sjette ledd
- § 93 første ledd annet punktum
- § 105 første ledd
- § 124 første ledd
- § 108 første, annet, tredje, fjerde, femte og sjette ledd blir nytt annet, tredje, fjerde, femte, sjette og syvende ledd
- § 108 syvende ledd blir nytt åttende ledd og skal lyde:
Forsøk på overtredelse av innreiseforbudet i § 71 annet ledd og § 124 første ledd er straffbart.
- § 108 åttende og niende ledd blir nytt niende og tiende ledd.
- Overskriften til kapittel 13 skal lyde:
Kapittel 13. Særlige regler for utlendinger som omfattes av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS-avtalen) og Konvensjon om opprettelse av Det europeiske Frihandelsforbund (EFTA-konvensjonen)
- I § 120 skal overskriften lyde:
Tilbakekall av oppholdsdokumenter mv.
- § 120 nytt tredje til syvende ledd skal lyde:
Registreringsbevis og oppholdskort kan tilbakekalles når registreringen av andre grunner anses

ugyldig. For beslutningen om tilbakekall etter dette leddet gjelder forvaltningsloven § 35 så langt det passer.

Oppholdsdokumenter som nevnt i annet ledd, skal tilbakekalles når oppholdsretten bortfaller som nevnt i §§ 115 første ledd fjerde punktum og 116 første ledd femte punktum.

Oppholdskort skal tilbakekalles hvis en utlending som ikke er EØS-borger, får oppholdstillatelse etter lovens kapittel 3, 4, 6 eller 7. Dette gjelder ikke når utlendingen er familiemedlem til en EØS-borger.

Oppholdskort kan nektes utstedt etter bestemmelsene i §§ 118 og 119 dersom referansepersonen, jf. § 39, på forespørsel ikke samtykker i at søkeren gis opphold, eller dersom det er sannsynlig at ekteskapet er inngått mot en av partenes vilje eller med det hovedformål å skaffe søkeren lovlig opphold i riket.

Bestemmelsene i § 85 gjelder tilsvarende for saker etter dette kapitlet.

Tredje og fjerde ledd blir nytt åttende og niende ledd.

§ 121 annet til fjerde ledd skal lyde:

Sak om bortvisning etter første ledd bokstav a og c må reises ved innreise eller senest innen sju dager. Dersom sak om bortvisning ikke er reist innen sju dager, kan en utlending som ikke har oppholdsrett etter dette kapitlet, bortvises etter vedtak fra Utlendingsdirektoratet etter reglene i første ledd bokstav c.

Sak som skal avgjøres av Utlendingsdirektoratet, forberedes av politiet.

Kongen kan gi nærmere bestemmelser i forskrift, herunder om at bortvisning etter første ledd kan treffes av politiet.

I § 122 skal overskriften lyde:

Utvvisning av hensyn til offentlig orden eller sikkerhet.

§ 124 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Sak som skal avgjøres av Utlendingsdirektoratet, forberedes av politiet.

II

Loven trer i kraft når Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 2. desember 2009

Heikki Holmås
leder

Lise Christoffersen
ordfører

Vedlegg**Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 17. november 2009****Spørsmål fra kommunal- og forvaltningskomiteen til Prop. 30 L (2009–2010) Endringer i utlendingsloven**

Jeg viser til spørsmål fra saksordfører Lise Christoffersen i e-post av 16.11.2009, om endringer i utlendingsloven § 108. Spørsmålet er om det i § 108 også skal vises til § 124 som gjelder innreiseforbud for EØS-borgere.

En tidligere endring i utlendingslovens § 124 medførte en misforståelse mellom Justisdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Dette førte til at henvisningen til § 124 falt ut i Prop. 30 L. Jeg er takknemlig for at komiteen har oppdaget feilen og ber om at henvisningen tas inn igjen i tråd med vedlagte forslag.

§ 108 første ledd og annet ledd bokstav a skal lyde:

Med bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt unnlater å oppfylle plikten etter § 117 første ledd eller § 118 første ledd.

Med bot eller med fengsel inntil seks måneder eller med begge deler straffes den som:

- a) forsettlig eller uaktsomt overtrer de bestemmelsene som er angitt i det følgende, eller forbud, påbud eller vilkår gitt i medhold av disse bestemmelsene:

§ 7 første ledd

§ 8 første ledd

§ 9 første og fjerde ledd

§ 14 første og annet ledd

§ 16 første og tredje ledd

§ 19 første og annet ledd

§ 20 tredje ledd

§ 21 første ledd

§ 27 første ledd, jf. fjerde ledd

§ 55 første og annet ledd

§ 71 annet ledd

§ 83 første og annet ledd

§ 90 sjette ledd

§ 93 første ledd annet punktum

§ 105 første ledd

§ 124 første ledd

§ 108 første, annet, tredje, fjerde, femte og sjette ledd blir nytt annet, tredje, fjerde, femte, sjette og syvende ledd.

§ 108 syvende ledd blir nytt åttende ledd og skal lyde:

Forsøk på overtredelse av innreiseforbudet i § 71 annet ledd og § 124 første ledd er straffbart.

§ 108 åttende og niende ledd blir nytt niende og tiende ledd.

